

RAPPORT:

Prosjekt Fremmede Arter i Sømna - 2025

Grønn sektor /skoleungdom i arbeid har bekjempet Kjempespringfrø langs Grøttheimselva i 2025. Noen planter er veldig lange. Foto: Ørjan Olsen

Først vil vi takke Statsforvalteren for den økonomiske støtten til å fjerne fremmede skadelige arter. Sømna kommune er dessverre i en slik økonomisk situasjon at dette arbeidet ikke hadde blitt utført uten eksterne midler. Her følger rapport for aktiviteten i prosjektet i 2025.

Innholdsfortegnelse:

Innhold

1) Bakgrunn	2
a) Kartlegging i 2018:	2
b) Aktivitet i 2019 til 2024:	3
2) Aktivitet i 2025	4
a) Informasjon	4
b) Skriftlige avtaler	4
c) Plakater	4
d) Tromsøpalme, Vik Skole	5
e) Parkslirekneprosjekt – Vik Skole	6
f) Kjempespringfrø – v/ Bøpøla Naturreservat	9
g) Kjempespringfrø – i andre deler av kommunen.	13
c) Parkslirekne	15
h) Artsdatabanken	18
3) Økonomi	18
4) Behov neste år	19

1) Bakgrunn

a) Kartlegging i 2018:

- **Tromsøpalme:** Vi har generelt få forekomster i Sømna. Den store forekomsten vi har ligger i skoleskogen inntil lekeplassen ved Vik skole og er derfor noe vi prioriterer høyt. Her er det sterkt ønske om å unngå bruk av sprøytemidler. Utfordring at plantene står på en steinfylling med et tynt lag jord oppå slik at det er vanskelig (men ikke umulig) å nytte rotkutting. De første årene ble det fjernet flere tilhengerlass med planter hvert år. De siste årene er det snakk om et par søplesekker i året.

- **Kjempespringfrø:** Vi har 4-5 forekomster spredt rundt i kommunen. Den største utfordringen er langs Grøtheimsvelva som er et fiskeførende vassdrag. Her finnes plantene på begge sider av vassdraget i strekning av ca 2 kilometer før det munner ut i sjøen ved Bøpøla Naturreservat. Pga nærheten til vassdrag kan vi ikke bruke sprøytemidler. Siden plantene står i skråningene ned mot vannet må mye av bekjempingen skje fra vannet.
- **Lupiner:** Kun noen få forekomster i kommunen. De fleste forekomstene finnes i blomsterbed og det slås rundt disse med gressklipper. Det er kun en grunneier som har bedt om bistand til å fjerne sine planter.
- **Parkslirekne:** Her har vi en kjempeutfordring. Vi finner forekomster over hele kommunen og flere av disse er på godt over et dekar og sprer seg inn i skog og hekker. Flere lokaliteter grenser inntil vassdrag slik at vi ikke sprøyte hele feltet. Vi registrerte 84 forekomster i 2018. I 2025 har vi 174 forekomster.
- **Platanlønn.** Planteskolene har de siste 30 årene solgt Platanlønn til hageeiere. Anslår grovt 20 trær pr år og vi finner dem mange steder i kommunen. De trives godt og produserer en rekke frø hvert år. Vi søkte støtte til kartlegging, men pga omfanget fant ikke statsforvalteren midler til tiltaket så det blir ikke fulgt opp.

b) Aktivitet i 2019 til 2024:

- **Tromsøpalme:** De første årene stilte en skoleklasse opp på dugnad vår og høst og fjernet Tromsøpalme ved Vik skole med rotkutting. Det blir færre og færre planter hvert år og det er tydelig at bekjempingen hjelper. De siste årene er det 7-10 klasse som utfører jobben i lag med sine kontaktlærere.
- **Kjempespringfrø:** Vi engasjerer Grønn sektor/Ungdom i arbeid. 5 ungdommer og en arbeidsleder bruker ca 4-5 dagsverk hvert år med kantklipper og luking. De må delvis vasse i elva. Resultatet har vært bra noen år, mens arbeidsleder andre år er redd de har startet så sent at en del frø er spredd før plantene ble bekjempet. Bestanden er likevel kraftig redusert.
- **Parkslirekne:**
 - I 2019 engasjerte vi Velfjord skogservice som sprøytet de 16 største forekomstene med Parkslirekne i kommunen.
 - 2020 til 2024 engasjerte vi Gunnleiv Grude og Tor Eivind Grude. De har gjort en meget god jobb. De første årene ble feltene sprøytet/slått på forsommeren. Utover i vekstsesongen blir plantene høye og får stor bladmasse. Da går det mye sprøytemidler samt at det i en HMS-sammenheng er ugunstig at man må å sprøyte oppover og gå i en sprøytetåke.

- Nå er alle feltene behandlet tidligere og veksten kommer i gang mye senere. Da gir det best resultat å sprøyte på høsten/ettersommeren når saftstrømmen går fra blader og stengel og ned i rota. Antall felt de har behandlet pr år har variert fra 80 til 149 stk. Mange felt har blitt behandlet flere ganger samme sesong. De har også testet ut ulike kombinasjoner av plantevernmidler.

2) Aktivitet i 2025

a) Informasjon

Tiltaket er nå så godt kjent at vi har tonet ned informasjonsdelen av prosjektet. Grude mottar likevel jevnlig informasjon om nye lokaliteter. De har ikke åpnet for å ta imot behandling av nye felt i 2025.

Gunnleiv eller Tor Eivind Grude ringer og snakker med samtlige grunneierne før de sprøyter felt på deres eiendom. Den personlige kontakten oppleves som meget positiv og grunneierne er veldig glad for å få hjelp.

b) Skriftlige avtaler

Vi har utformet skriftlige avtaler hvor grunneierne ber Sømna kommune om å bekjempe fremmede arter på sin eiendom. De må også bekrefte om de aksepterer/ ikke aksepterer bruk av plantevernmidler. Vi har ca 100 skriftlige avtaler. Mange grunneierne har to til fire lokaliteter på sin eiendom.

c) Plakater

Ved alle lokaliteter som behandles med plantevernmidler settes det opp plakater med informasjon om hvilke sprøytemiddel som er brukt, datoen det er sprøytet og hvem man kan kontakte ved spørsmål.

Et felt med Parkslirekne i Vik sentrum. Som det går fram av plakaten ble det brukt en blanding av Roundup og Banvel. Foto: Nils Nyborg

d) Tromsøpalme, Vik Skole
(Jfr rapport fra lærer Lasse Blom)

Elever i 10 klasse har i 2025 fjernet Tromsøpalme både ved lekeplassen til Vik Skole og ved Sømna Bygdetun/Kirke. Plantene fjernes med rotkutting og uteseksjonen ved Teknisk etat destruerer dem.

Ved skoleplassen har arbeidet foregått i mange år og det er kun noen få enkeltplanter igjen. Rektor bruker midlene til frukttrær og andre positive tiltak i skolehagen.

Ansatte ved bygdetun/kirke sa i 2018 at de kunne fjerne plantene selv. Det er i liten grad gjort og nå tar skolen ansvar for dette området også.
Foto: Lasse Blom

e) Parkslirekneprosjekt – Vik Skole

Kapittelet bygger på rapport og bilder er fra lærer Lasse Blom

Sømna kommune fikk i 2025 tildelt midler til å etablere to forsøksfelt for å bekjempe Parkslirekne ved hjelp av presenning i stedet for plantevernmidler. Arbeidet er utført av elever ved Vik skole og midlene skolen får for innsatsen brukes til å kjøpe utstyr og forbedre skolehagen. Begge feltene ligger i Vik Sentrum

Forsøksfelt nr 1. Ligger på eiendommen Langåsen, så nær Vik skole at vi ikke ønsker bruk av plantevernmidler. Feltet er todelt. Blå figur markerer areal dekket med duk. Orange figur markerer areal der planten er fjernet manuelt. Rød sirkelen er skolehagen.

Forsøksfelt nr 2. Ligger rett sør for Sømna Bygdetun og rett nord for Sømna Kirke. Forekomsten ligger inntil Vikelva slik at det ikke kan brukes plantevernmidler her. Feltet er markert med en blå figur.

7. og 10 klasse ved Vik skole la 28.05.2025 + 06.06.2025 ut duk på to lokaliteter i nærheten av skolen. Det ble også gravd et kontrollfelt uten duk, der vi forsøkte å fjerne planten mekanisk. 10.klasse har i tillegg fjernet parkslirekne ved parkeringsplassen til «kirkeamministrasjons-kontoret».

«Langåsfeltet» har blitt sjekket nå i høst. Årets 8.klasse skal følge prosjektet gjennom ungdomsskolen.

Lokalitet 1: Bak låven til Ken Børre Langås

Lokalitet 2 ved Kirken

Elever i 7.klasse etablerer «Langås-feltet».

Skolen har brukt midlene de får til å kjøpe inn følgende utstyr:

- 3 stk Jorddekkeduk, 1,38 * 100 meter
- 2 stk Spade, rett med spiss
- 1 stk Stikkspade, liten
- 2 stk Classic Potetgrev
- 2 stk Classic spiss spade

f) Kjempespringfrø – v/ Bøpøla Naturreservat

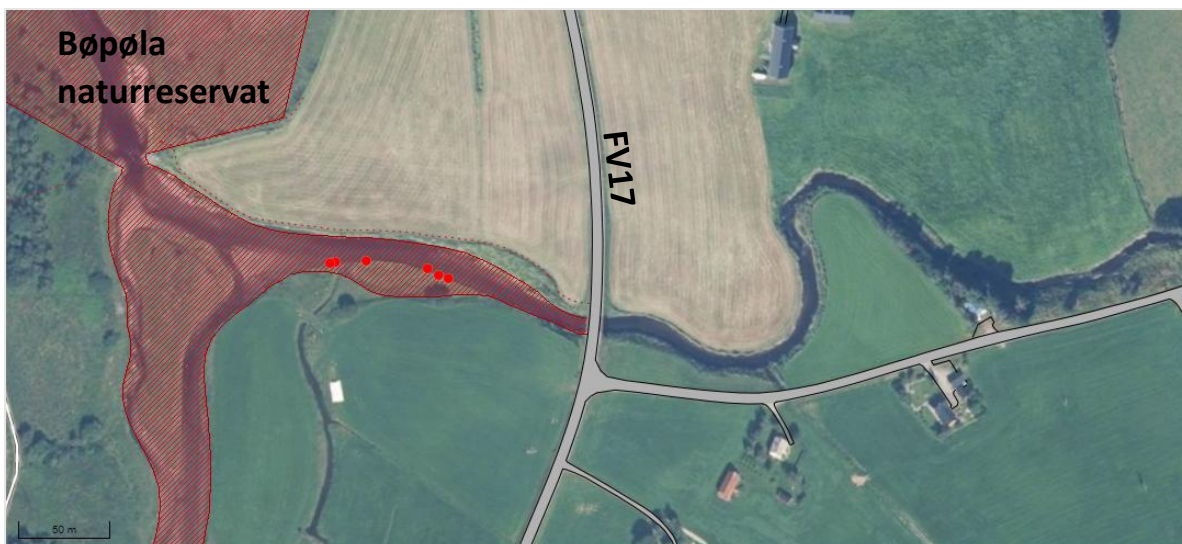
Rapporten bygger på samtale med Ørjan Olsen ved uteseksjonen til Sømna kommune.

Plantene har spredd seg fra en hage øverst oppe i Grøttheimselva. Frøene har blitt ført nedover det 2 kilometer lange vassdraget og har skapt forekomster hele veien ned til fylkesvei 17 og inn i Bøpøla Naturreservat. I 2023 hadde plantene for første gang spredt seg inn i naturreservatet.

Statsforvalteren fikk i 2025 midler til å bekjempe bestanden som truer naturreservatet. De inngikk avtale med Sømna kommune som har utført bekjempingen for dem i. Dette kapittelet gjelder denne innsatsen.

Her ser vi Grøttheimselva som ender inne i Bøpøla Naturreservat.

Frøene flyter nedover med strømmen. De røde punktene i kartet under markerer lokaliteter som i 2024 ble funnet i en strekning av ca 150 meter innover i Naturreservatet

Organisering

Grønn sektor i Sømna (skoleungdom i arbeid) har i 2025 bestått av fire puljer med fire ungdommer i hver pulje + en arbeidsleder. I tillegg har en person fra uteseksjonen ved Sømna kommune vært med og lagt til rette for bekjempingen og tatt befaringer for å finne rett tid. Alle puljene har vært involvert i arbeidet i større og mindre grad.

Det er vanskelig å finne alle plantene når de står i tett kratt og skog slik vi ser på bildet.

Når vi vet at hver plante kan produsere opp til 4.000 frø gjør det stor skade for hver plante som blir stående igjen.

Foto: Ørjan Olsen

Noen av ungdommene har gjort en meget god jobb og vært veldig pliktoppfyllende. Her tror vi hver eneste plante er slått. Andre har vært litt mindre engasjert og der er det fare for at det kan stå igjen noen enkeltplanter.

Det er ikke til å legge skjul på at ungdommene heller vil sitte på en traktorklipper og klippe plen enn å vasse i en elv med en kantklipper. De fleste har uansett gjort en meget god jobb.

Det er tungt arbeid.

Ungdommene må vasse i elva og slå bredden på hver side. Mange steder er elva dyp så dyp at det er uforsvarlig å vasse her i regnværsperioder. Andre steder må de gå i bratte skråninger.

Noen steder står plantene som store hekker.

Foto: Mats Høgeli

Befaring viser at det er gjort en god jobb langs det meste av vassdraget. Her finner vi ikke en eneste plante.

Andre steder ble det dessverre stående igjen enkeltplanter. Vi har også et område hvor elva er forholdsvis dyp. Akkurat da bekjempingen foregikk var det så mye vann at arbeidsleder ikke turte å la ungdommene arbeide der. I disse områdene har det skjedd en bekjemping i ettertid.

Bøpøla Naturreservat.

Alle plantene innenfor grensene for reservatet ble slått i 2024. Nå i 2025 er det oppdaget noen meget få planter. Dette var så få at her ble plantene plukket for hånd.

Selv om det nå ikke er noen planter innenfor reservatet må vi forvente at det kommer flere så lenge bestanden oppover langs Grøttheimselva ikke er fullstendig bekjempet.

[g\) Kjempespringfrø – i andre deler av kommunen.](#)

Som tidligere år har Sømna kommune også i år fått støtte til å bekjempe Kjempespringfrø rundt omkring i Sømna. Her har Grønn Sektor/skoleungdom i arbeid vært ute og bekjempet plantene med kantklipper. Kontaktperson ved teknisk etat, Ørjan Olsen, foretar jevnlig befaringer og bestemmer rett tidspunkt for arbeidet i samråd med arbeidsleder Mats Høgeli.

Lokaliteter som er fulgt opp i 2025:

- Kolbeinhaugan En forekomst med veldig store planter helt nede ved sjøen. Alle plantene borte.
- Søreng En forekomst på østsiden av FV17 litt sør for meieriet. Forekomsten lå et par hundre meter nord for Bøpøla naturreservat. Så ingen planter her i 2025
- Jarmunnan Her var det en forekomst for noen år siden. Denne er fjernet av private. Det var ikke planter der i 2024 og 2025.
- Mjølhusbakken Rett nedenfor boligfeltet. Her blir det slått hvert år, men det kommer likevel opp nye planter. Måtte bekjempes i 2025 også
- Kleivhåjen Forekomsten ble oppdaget ved en nybygd garasje og har sannsynligvis kommet hit med masseforflytning. Den ble oppdaget og slått første gang i 2023. Forekomsten er kraftig redusert. Her ble det plukket noe få blomster for hånd i 2025.

- **Lommegjerdet** Forekomsten ble oppdaget i 2024 og ligger ved Vik barnehage. Ble slått av Morten Mørch ved uteseksjonen da vi fikk beskjed. Mulig at det var litt sent på året. Har vært fire ganger her i 2025 og vi oppdaget stadig nye planter, stor forekomst.
- **Øymo** En forekomst som ligger i nederste del av et vassdrag som munner ut i sjøen. Her er dyrkajord på ene siden og en frukthage på andre siden. Eier av frukthagen har bikuber. Hun ønsker ikke at planten skal bekjempes. Vi følger ikke opp siden planen holdes i sjakk.
- **Holandsvatnet** Her ble det oppdaget planter i 2019 og disse ble bekjempet. Så har vi hatt mange år uten en eneste plante her. Nå i 2025 var det noen få planter som vi har bekjempet.
- **Rørmarkselva** Nyoppdaget felt i 2025. Dette feltet er stort og her må det gjøres en stor innsats neste år. Ulendt og vanskelig terreng å drive med bekjempelse. Feltet er på begge sider av elva.

Kjempespringfrø er en pen plante og vi kan forstå de som har skaffet den som en prydblant i hagen.

c) Parkslirekne

Rapport og bilder fra Tor Eivind Grude.

Det er totalt 175 registrerte funn med parkslirekne i Sømna kommune. Prosjektet med sprøyting av parkslirekne har vart i 6 år. Per i dag er det flere registrerte plasser med parkslirekne enn da prosjektet ble startet. Forklaring på det er todelt, det har blitt funnet flere nye plasser, samtidig som planten har spredd seg til flere plasser enn vi har vært i stand til å fjerne.

Et typisk felt med døde planterester etter at feltet er bekjempet tidligere. Nye planter spirer utover ettersommeren / høsten.
Foto: Tor Eivind Grude.

25.09.2024 hadde vi som jobber med bekjemping av Fremmede skadelige plantearter i Sømna Teamsmøte med Elisabeth Nesheim Hauge hos statsforvalteren. Fv: Gunleiv Grude, Lasse Blom, Lillian Hanssen, Tor Eivind Grude, Knut Alsaker og Ørjan Olsen.
Foto: Nils Nyborg.

I Teamsmøte orienterte Statsforvalteren om at kommunen fra 2025 kun får støtte til å bekjempe felt med Parkslirekne som ligger slik til at det er fare for at de kan spre seg ut i naturen. Det vil ikke bli gitt støtte til de andre feltene.

Nå har prosjektet blitt endret til å fokusere på områder der planten er i fare for å spre seg ut i utmark. Totalt sett utgjør dette 56 av 175 registrerte lokasjoner i Sømna. Av disse 56 lokasjonene er det tre som ikke har blitt sprøytet i år.

- Den ene ble droppet da jeg vurderte at den ikke passet kriteriet godt nok, samtidig som planten stod nær vei der det ofte går fotgjengere.
- Plass nummer to har jeg enda forhåpninger om å få tatt, men sist jeg sjekket var det dyr på beite i området.
- Den tredje plassen ønsket ikke grunneier at skulle bli behandlet med sprøytemiddel, så der ble vi enige om at grunneier skulle ta hånd om planten selv.

I 2025 har all sprøyting blitt utført i september. Det har blitt sprøytet med Starane, da den er mer skånsom mot naturen rundt.

Effekten er ikke spesielt god, men vi har heller ikke funnet noe annet middel med dokumentert bedre effekt.

Her ser vi et felt som vil spre seg innover i utmarka hvis det ikke bekjempes. Et typisk eksempel på felt som er behandlet i 2025.

Foto: Tor Eivind Grude

Det var 10 plasser der plantene var i full størrelse, ingen av de plassene ble behandlet i 2024. Den største forskjellen på nye plasser og plasser jeg har vært før er størrelsen på planten.

På plasser det har vært sprøytet året før blir planten sjelden mer enn en meter høy. Den kan være like spredt utover som tidligere, men størrelsen blir veldig hemmet.

Bilde over. Planten er seiglivet. Når plantene er sprøytet i mange år blir det små planter med sen vekststart som står mer spredt.

Likevel er det vanskelig å bli kvitt de siste plantene.

Foto: Tor Eivind Grude

Til venstre: Dette bildet er tatt på Trøan. Her har det vært sprøytet i 6 år.

Det som er markert på bildet er Parkslirekne som har dannet små tuer, etter det har blitt sprøytet.

Foto: Tor Eivind Grude

Det blir mindre parkslirekne der det er sprøytet flere år. Det er store bestander som er blitt nesten helt borte, men det å bli helt kvitt planten på en plass den er godt etablert er svært vanskelig.

I mange år har jeg vært på plasser hvor jeg sprøyter 1-10 planter hvert år. Det medfører at jeg forventer at omfanget til neste år blir nesten det samme som i år. Jeg må gå over alle de samme feltene, men de største feltene vil være noe redusert.

Brekk 26.09.2025

Tor Eivind Grude

h) Artsdatabanken

Før 2018 var det få registreringer av fremmede skadelige arter i Sømna i Artsdatabanken. I 2018 registrerte NLR alle lokalitetene vi fant på befaringene våre. I 2019 registrerte Sømna kommune hvilke tiltak som ble utført og noen få nye felt.

Gunnleiv og Tor Eivind Grude overtok oppfølgingen i 2020 og registrerte alle nye lokaliteter i Artsdatabanken. Signalene fra statsforvalter de siste årene er at man ikke skal begynne å behandle nye felt så de siste årene er det hverken registrert eller behandlet nye lokaliteter. Her registreres også bekjempingstiltak hvert år.

Her ser vi Knut Alsaker fra NLR til høyre som viser Tor Eivind Wærstad brukene av Artsdatabanken. Til venstre sitter Gunnleiv Grude og følger med. Foto: Nils Nyborg

3) Økonomi

Sømna kommune har i 2025 fått kr 63.000,- til bekjemping av fremmede skadelige plantearter. Kostnadene fordeler seg slik:

Bekjempe kjempespringfrø, Grønn sektor	kr	20 000
Bekjempe Tromøpalme, Vik skole	kr	6 000
Bekjempe Parkslirekne, Tor E. Grude	kr	25 000
2 stk Prosjekt Parkslirekne, Vik skole	kr	7 500
Administrasjon, Sømna kommune/NLR	kr	4 500
Bekjempe Kjempespringfrø ved Bøpøla	kr	*
SUM		63 000

** Dette tiltaket kommer i tillegg til midlene Sømna kommune har fått innvilget. Det vil bli sendt elektronisk faktura på dette beløpet.*

** Ikke alle bilagene har komme inn enda så noen av beløpene er stipulert.*

4) Behov neste år

Vi håper på økonomisk støtte til å videreføre arbeidet neste år også. Dersom arbeidet stopper opp vil innsatsen som er utført de siste årene være bortkastet.

For Tromsøpalme har innsatsen gitt gode resultat og det er ikke mange plantene igjen. Vi ønsker likevel å fortsette arbeidet til bestanden er fullstendig bekjempet. Dette vil da skje i skoletiden og ved hjelp av skoleelever.

Kjempespringfrø ved Bøppøla Naturreservat. Her forventer vi at Statsforvalteren søker midler til bekjempingen så Sømna kommune søker ikke midler til dette tiltaket. Teknisk er åpen for å ta på seg jobben for Statsforvalteren.

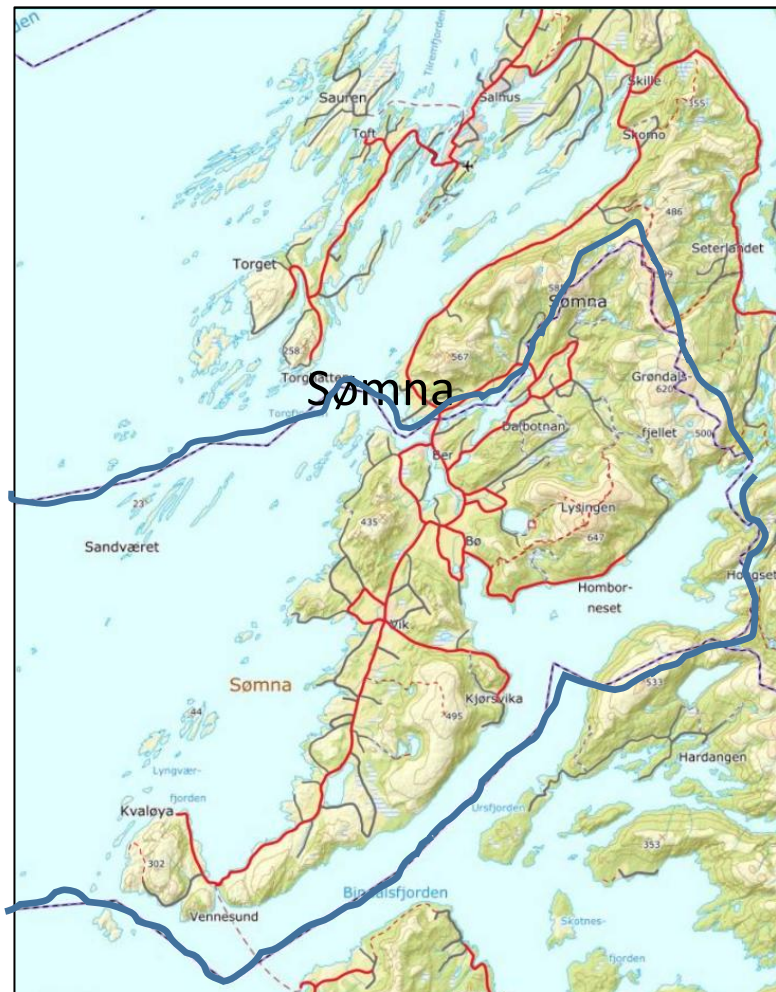
Kjempespringfrø andre steder i Sømna. Arbeidet har kommet godt i gang. Noen steder er bestandene borte. Andre steder må arbeidet videreføres. Det ble oppdaget et stort meget arbeidskrevende felt i år som vil kreve en god del dagsverk neste år.

Parkslirekne er seiglivet. Heldigvis er Grude villig til å videreføre arbeidet neste år også. Da vil bekjemping kun skje på de 56 lokalitetene hvor planten kan spre seg utover i natur og mot naturvernområder.

Forsøksfelt Parkslirekne Dette ønsker Vik skole å videreføre.

Sømna kommune vil ut fra en grov vurdering ha behov for ca kr 75.000,- i 2025.

Sømna er i den heldige situasjon at vi er en halvøy. Vi bør derfor ha gode forutsetninger for å kunne bekjempe fremmede uønskede arter siden disse i liten grad sprer seg inn fra omkring-liggende områder.

Bøpøla Naturreservat ligger sentralt i Sømna. Vassdraget med den største forekomsten av kjempespringfrø munner ut her og bestanden trekker lenger og lenger nedover vassdraget hvert år. Vi har også flere forekomster av Parkslirekne like ved reservatet. Disse områdene blir prioritert øverst.

Sømna 26.09.2025

Med vennlig hilsen

Nils Nyborg

Nils Nyborg

Senior Fagleder Landbruk

SØMNA KOMMUNE
LANDBRUKSKONTORET
VIK
6020 SØMNA